

Mylder og mosaikk i

Marrakech

I øst ulmer solen under horisonten og gir himmelen den samme rødfargen som husene har. Jeg lister meg ut i den sovende byen. Gatene er stille og folketomme. Enn så lenge.

TEKST OG FOTO: MONA MYRAN

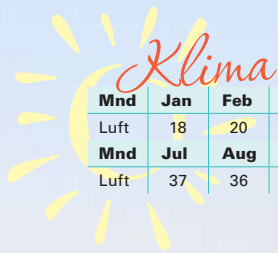

◀ GJØGLER:
En vannmann i
fargerikt kostyme.

▶ SHOPPING:
Skal det være
et halskjede?

MORGENFUGL: Nouri
– blid og pratsom

SOLOPPGANG: Morgen over Marrakech. I bakgrunnen kommer Atlasfjellene frem.

Mnd	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun
Luft	18	20	23	25	28	32
Mnd	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
Luft	37	36	32	28	23	20

Gjennomsnittstemperatur

PÅ EVENTYR: Medinaen i Marrakech er en labyrint av trange gater og portrom

Djema el Fna, gjøglernes torg. Om kvelden et yrende folkeliv. Musikk og historiefortellere, tryllekunstnere, slangetemmere og restaurantboder om hverandre. Denne morgenen ligger den store plassen helt stille og alene, som et øde landskap. Gatefeiere vasker vekk festen og matrestene fra i går. Noen spylar og koster bakken, mens andre skrubber den med såpe og vann.

Morgenkaffe

Solen stiger. Minaretene kaller inn til bønn. Jeg skrår over

plassen og møter Nouri, en blid og pratsom gutt.

– Det er ikke ofte jeg møter turister på denne tiden av døgnet, smiler han. Kom, vi drikker en kaffe sammen. Jeg spanderer, fortsetter han, og snart sitter vi som de første gjestene på Cafe le Paris.

Nouri babler i vei på en blanding av engelsk og fransk. Jeg får vite han er berber og har reist fra familien sin fjellene til byen for å tjene penger. Jobben er å servere mat på en av de mobile restaurantene på Djema el Fna om kvelden.

Mens vi nyter kaffen våkner

Djema el Fna til liv. Den store plassen fylles med farger, lukter og smak. Appelsinselgerne har fått opp bodene sine. Hennadamentene er på plass side om side med spådamene. Vannselgere i fargerike kostymer og med bjeller i hatten. Menn med apekatter i bånd. De står alle håpefulle foran en ny arbeidsdag.

Tusen og én skatt

Nouri skal hjem og sove, jeg ut og handle. I souken. Et paradiset for shopoholics, et helvete for de med lavt blodsukker, beslutningsangst eller klaustrofobi. For souken er en labyrint av

endeløse lange rekker med boder og smug fylt til randen både i høyden og bredden. Alt kan kjøpes, død eller levende, råvarer og ferdigprodusert, side om side. Her selges møbler, vesker, skjerv, kjøtt og medisiner. Rundt hjørnet finnes krydder, kunst og sko. Det er lamper, oljer, tepper, knapper, med andre ord ALT du kan ønske deg.

Noen gutter prøver å lokke meg inn i butikkene sine.

–Very cheap and special price for you madame! Jeg prøver å se målbevisst ut og senker blik-

HAMMAM OG SPA: Tilbys på de fleste hoteller i Marokko, standarden varierer etter antall hotellstjerner. Her fra Hotel La Mamounia www.mamounia.com, luksushotellet der Churchill var stamgjest i sin tid, og Petter Stordalen nylig giftet seg

Hamam

Hamam betyr dampbad, og stammer fra en tid da det var mangel på både såpe og innlagt vann i Marokko. Selv om de fleste innbyggerne dag har både dusj og bad hjemme, er hamam fortsatt en viktig del av dagliglivet

Hvor: Hamam tilbys på klinikker og de fleste hoteller, gjerne som et spakonsept hvor massasje og annen kroppsspleie gjerne inngår. Mange hoteller tar imot kunder som ikke er gjester ved hotellet, for eksempel: www.lamaisonarabe.com

Den reneste og mest moderne av de offentlige hammamene er Hamam Majorelle som ligger i nærheten av den berømte Majorelle Garden.

Pris: Prisen varierer etter standarden på hammamen. De offentlige koster rundt 10 kroner, men da må du ta med egne såper og toalettsaker. Ved de dyrere hotellene ligger prisen på en halvtime hamam på rundt kr 250, så kommer massasje m.m. i tillegg.

Obs: Det er adskilte hammamer for menn og kvinner.

TILSKUER: En gammel mann lytter til en historieforteller på gjøglernes torg, Djema el Fna.

MORGENKAFFE: Kruttsterk start på dagen.

ket, men fristelsene er mange. Jeg stopper opp for å se på noen skjerf. En eldre mann kommer til meg og sier at han gjerne vil gjøre en handel der vi begge blir fornøyde. Han smiler og rekker frem hånden. Vi hilser. Jeg spør om prisen og rister på hodet da jeg får høre den. Spillet er i gang. Marokkanere er et gammelt handelsfolk, og kjøp og salg er et fag de

mestrer godt. Han tar frem et blått skjerf.
– Passer til dine øyne, sier han. Med en enkel bevegelse surrer han det rundt hodet mitt og vips, ser jeg ut som en haremsdame. Vi ler høyt begge to, og dermed vet han at jeg vet at handelen er i boks. Jeg får det blå skjerfet med på kjøpet, vi tar hverandre i hendene og takker for handelen.

– Forreften du fikk ikke sett på putene mine, roper han i det jeg går.
– Neste gang, svarer jeg og vandrer videre i mylderet av folk og butikker.

O du hellige hamam

Så finner jeg en vei ut av den mørke souken, ut til en lysvåken dag og et folksomt Djema el Fna.

Jeg dropper lunsjen, stiller sulten med en kald cola og legger turen innom hammamen. Jeg skal bli ren. Salima, som skal vaske meg, er både autoritær og pratsom.

– Sleep madame, sier hun strengt og kommanderer meg ned på ryggen på en smal benk. Jeg får en bøtte med varmt vann over meg, og med store og bestemte hender såper hun

YRENDE FOLKELIV: Om kvelden koker det av folk, mat og gjøglere på Djema el Fna.

FARGERIKT: Noe av utvalget i souken

TILDEKKEDE OG FARGERIKE: Marokko er et islamsk land der kvinnene er tildekket når de beveger seg utenfor hjemmets fire vegger.

Shopping

I souken i gamlebyen er det mye lekkert å få kjøpt: orientalske tepper, sko, vesker, belter, puffer, lamper og tekstiler for å nevne noe. Ta med cash og mye tålmodighet – å handle i Marrakech innebærer ofte tedrinking og historiefortelling. I den nye bydelen Guéliz er det mange shopingsentra med vestlige butikker og faste priser.

KRYDDER: I bøtter og spann.

MYE Å VELGE I: Ruller med lekre stoffer.

FRISTELSER: Skal det være en vannpipe?

KALLIGRAFI: få navnet ditt med arabiske bokstavene

Pruting

Marakkech har vært et handelssentrum i hundrevis av år og dette er erfarne selgere som setter pris på en god handel. Det forventes at det skal forhandles om prisen, eller pruting som vi gjerne kaller det. Men du får også best service og kvalitet hvis du opptrer høflig.

Unngå de mest aggressive selgerne som er nærmest torget og sjekk kvaliteten både innvendig og utvendig slik at du får det du betaler for. Bestem deg for en pris du synes varen er verdt, begynn litt lavere og gi deg når du er kommet til den prisen du bestemte deg for. Ingen selger uten å tjene på det, men husk også at mange av selgerne har svært få andre muligheter til å tjene penger enn på sitt håndverk.

meg inn. Fra topp til tå. Foran og bak. Jeg må sannelig være møkkete, tenker jeg, for Salima er grundig. Akkurat som gatefeierne jeg møtte på Djema el Fna i morges, de som kostet, vasket og skrubbet vekk matrestene fra bakken. Her skal det bli rent!

Mens Salima såper meg inn mellom tærne forteller hun at marokkanere går i hammamen

en gang hver uke. Det er tradisjon, ikke bare for å bli ren, men også for å møte venner og familie, sladre og vaske hverandre på ryggen.

– Kombinasjonen av skrubbe, damp og såpe, gjerne etterfulgt av massasje, åpner opp porer og sinn, og gir mange en følelse av også åndelig renselse, legger hun til. Renslighet er sentralt i deres

religion. En god muslim skal be minst fem ganger daglig, og før hver bønn må hender og føtter vaskes. De fleste offentlige hammamer i Marokko ligger derfor vegg i vegg med moskeen.

Mylder og mosaikk

Glatt og ren som en baby, vandrer jeg ut av hammamen, ut i det myldrende Marrakech.

Lukter, smaker og lyder siver inn i mine vidåpne porer og sanser, og gjør mosaikken av opplevelser og inntrykk komplett. Tilbake igjen på gjøglernes torg ser jeg solen forsvinne ned bak den røde byen mens livet utspiller seg på denne plassen med handelsmenn, håndverkere, berbere, arabere, kunstnere og turister. Slik det har vært i hundrevis av år.

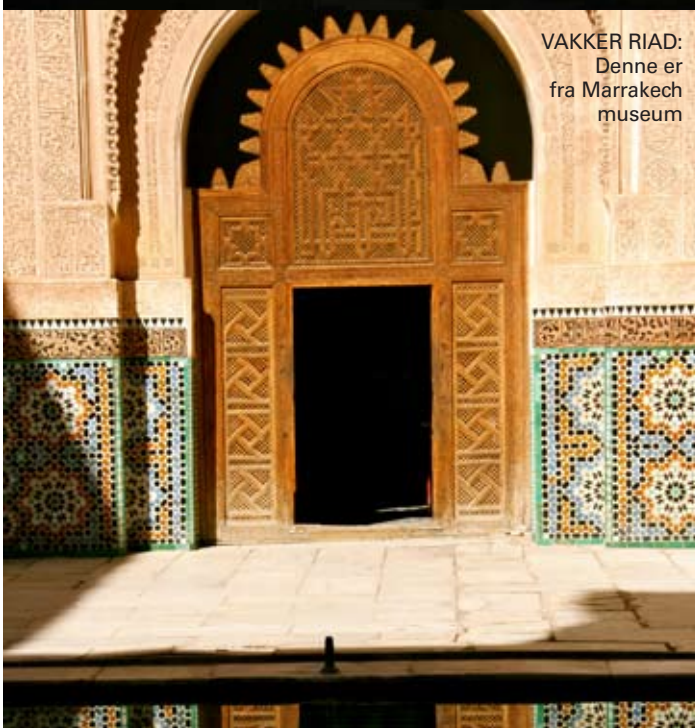
UTFLUKT: Marrakech ligger på terskelen til Sahara, mange kombinerer byturen med en ørkentur på kamelryggen

DEN RØDE BY: Alle bygningene i Marrakech er røde. I soloppgang og solnedgang får himmelen den samme flotte fargen.

VAKKER RIAD: Denne er fra Marrakech museum

Litteraturtips

«Marokko»
av Thor Arne Hauer

«A year in Marrakech»
av Peter Wayne

«Stemmene fra Marrakech»
av Elias Canetti

ARGANOLJE: En kvinne presser olje ut av argan-nøtter. Oljen brukes både i mat og kosmetikk og skal etter sigende holde deg ung

FAKTA

Valuta

100 Dirham =
ca. 77 NOK

Turistinformasjon

Marokkos offisielle turistkontor:
www.visitmorocco.com
Marokkos turistbyrå: www.tourism-in-morocco.com

Å komme seg dit

Norwegian har direkte rute fra Oslo til Marrakech. Priser fra kr 1500: www.norwegian.no
For andre ruter se: www.skyscanner.no

Å komme seg rundt

Den beste måten å se gamlebyen i Marrakech på, er til fots. Ellers er drosje et billig alternativ, men husk å avtale prisen på forhånd da få drosjesjåfører bruker taksameter.

Overnatting

I Marrakech bør du overnatte på en riad. En riad er et gammelt, tradisjonelt marokkansk hus som er omgjort til hotell. Riader finnes i alle prisklasser, fra rundt 2–300 kroner opptil 2000 kroner natten: www.riadsmorocco.com

Mat

Tradisjonell marokkansk mat er basert på couscous, grønnsaker og kjøtt kokt sammen i jerngryte. Retten kalles tagine og serveres på alle lokale restauranter og små kafeer i medinaen.

I den nye bydelen Guéliz er menyene på hoteller og moderne restauranter mer franskinspirert.

Grand café de la Poste, www.grandcafedelaposte.com, hvor interiør og meny oser av fransk kolonitid, kan være en etterlengtet oase når lysten på couscous og marokkanske gryteretter avtar.

Når bør du dra?

Om våren og høsten er temperaturen mest behagelig. Om sommeren kan det bli uutholdelig varmt, og om vinteren relativt kaldt da Marrakech ligger ved foten av Atlasfjellene.